

Flourishes and Curves — Poetry of a Sign Painter

Hoài Minh Phương (the pen name of Nguyễn Thế Minh) is a multi-talented artist and one of the foremost sign-painters still practicing in Saigon.

Discovering a passion for poetry and art at a young age, Phương was taken on as an apprentice by noted painter Hoa Huệ, and later by Vũ Trọng Hợp, both of whom helped develop his artistic vision. However, upon dealing with reality after 1975, Phương took up the art of hand-lettering on metal signs as a practical profession.

Fig 1.1 & 1.2 — Mr. Phương's lettering work on a watch fixer's signage and cart —
Photography by Hoang Le, 2018

In a meeting with the design team, Mr. Phương discussed how he never had formal typographic or calligraphic training, but instead studied classic lettering manuals, and perfected his craft through rigorous practice. He then showed us one of his well-worn lettering model books that has served him over the past 40-plus years. "I first learned to construct an oblique style of lettering and then added my own instinctive expressions." With this method, the Vietnamese artist would take characteristics of the Western disciplined design approach, and then give the artwork his or her own artisanal treatment.

According to Mr. Phương, "Skillful sign-painters must be good not only at lettering but also at composition. When I paint by hand, I have to be conscious of the spacing and structure of the type. The most important aspect of this craft is the artistic mind. The composition and the letters have to be compatible, so that it can be beautiful."

He then added, "Once I mastered the basic lettering styles, I developed my own flourishes for the script forms, based on what are commonly referred to in the books as 'Chân Phương' (Casual Script) style. The contrast between thick and thin strokes is essential to my brush lettering."

Not to forsake his love of poetry, and at the request of his clients, he incorporates a bit of his homespun verses into his signs. Thus his distinctive signage not only is emblematic of his artistry but of his personal philosophy. "What I was giving my clients was a work of art — my vision — combining illustrations and poetry with my flourishing lettering style."

**ĐEO TAY · ĐỂ BÀN · TREO TƯỜNG
THAY PIN · KÍNH · DÂY · VỎ...**

Fig.2 — Finesse Oblique reconstructed from Mr. Phương's lettering work

The digital typeface Finesse was revived from Mr. Phương's lettering work on a watch fixer's cart. More than just a direct translation into the digital realm, once the particular core type remnants were digitized, the design process employed a similar methodology of speculative thinking and artistic freedom that mimics Mr. Phương's own artistic approach.

Such an approach, while understandable given Mr. Phương's training background, is actually synonymous with numerous Vietnamese lettering practitioners of various media, from print arts to sign-painting. It often involves a careful study of Western Modernist style, and whimsical rendition — almost pastiche — carrying creative touches that are unique to Vietnamese style.

Although they differ in era and resources, the processes of the seasoned sign-painter and the young type designer are very much the same. Upon encountering the remnants of Mr. Phương's signage, Hoàng — the type designer, started by reconstructing the existing slanted letterforms. He then rendered the missing letters and a complete new set of lowercase letters (which were absent from the original work) to create the Oblique variation of the typeface. With his instinctive explorations, Hoàng also crafted the multiple additional stylistic interpretations, which are completely conjectured from the skeleton of the original style. They became Roman, Italic, Flair and Future font variations.

Oblique 60pt

Regular 60pt

***Ảnh phân nửa,* phần em phân nửa**

Italic 60pt

Flair 60pt

Future 60pt

Hai nửa* *trời thương* *nhớ ngập hồn

Fig.3 — Different stylistic options of the Finesse typeface

Finally, we questioned Mr. Phương if there were any modern sources that now influenced his work. He candidly replied, "As I look around, I don't see any example of contemporary typographic signage that grabs my attention. There is virtually no artistic passion in them." He went on, "The type remnants that are integral in my work served as the foundation for the way I design."

When asked if his recent spotlight had anything to do with a growing fondness among a younger generation for all things "retro-Saigon," Mr. Phương waxed philosophical. "I'm thankful that I sustained myself and the family through my sign painting work. And I don't think this is just some trendy interest. I feel it is a genuine concern for the cultural preservation of an aspect of Saigon's history."

Những đường nét uyển chuyển: Chất thơ của người họa sĩ vẽ biển hiệu

Hoài Minh Phương (tên thật là Nguyễn Thế Minh) là một nghệ sĩ đa tài. Ông cũng là một trong những nghệ nhân vẽ biển hiệu trứ danh vẫn theo đuổi nghề tại Sài Gòn.

Nhận ra niềm đam mê với thi ca và nghệ thuật từ thuở ấu thơ, ông Phương đã theo làm học trò cho họa sĩ nổi tiếng Hoa Huệ rồi sau đó là họa sĩ Vũ Trọng Hợp. Cả hai người đã giúp Phương định hướng được con đường nghệ thuật sau này. Tuy nhiên, sau năm 1975, thời cuộc hỗn loạn đã đẩy ông đi theo con đường vẽ chữ nghệ thuật trên biển hiệu, coi đó như một cách để giữ lấy nghề.

Fig.1.1 & 1.2 — Sản phẩm chữ vẽ tay của ông Phương trên biển hiệu và xe sửa đồng hồ di động — Hình chụp bởi Hoàng Lê, 2018

Trong một buổi trò chuyện với nhóm thiết kế, ông Phương có chia sẻ câu chuyện ông chưa bao giờ được đào tạo bài bản về nghệ thuật chữ hay thư pháp. Thay vì vậy, ông học từ những quyển sách mẫu chữ đẹp, và tay nghề của ông Phương được rèn giũa nhờ tập luyện thường xuyên. Ông Phương cho chúng tôi xem một vài cuốn sách về mẫu chữ đẹp cũ mèm đã theo ông suốt hơn 40 năm qua. “Đầu tiên, tôi sẽ học cách viết chữ nghiêng rồi sau đó sẽ sáng tạo với những thể nghiệm của bản thân.” Phương pháp này sẽ giúp các nghệ nhân Việt nắm bắt được tinh hoa của lối thiết kế Tây phương, rồi sau đó tác phẩm sẽ được họ xử lý thêm một cách khéo léo.

Theo ông Phương, “những nghệ nhân vẽ biển hiệu lành nghề không chỉ giỏi trong việc vẽ chữ mà còn xử lý bố cục tài tình. Khi vẽ tay, tôi phải thực sự hiểu về khoảng cách chữ và cấu trúc của những con chữ. Điều quan trọng nhất nằm ở tư duy nghệ thuật của người họa sĩ. Bố cục và kiểu chữ phải có sự tương xứng, thể mới đẹp được.”

Ông Phương tiếp chuyện, “Một khi đã thành thục với các kiểu vẽ chữ cơ bản, tôi sẽ sáng tạo thêm ở cách đi nét, dựa trên mẫu chữ ‘Chân Phương’ (Casual Script) trong sách chữ đẹp. Sự đối lập giữa nét thanh và nét đậm là dấu ấn trong phong cách chữ viết tay của tôi.”

Để tinh yêu thơ phú không bị mai một, đôi khi theo yêu cầu của khách hàng, ông Phương sẽ viết đối ba lời thơ đơn giản vào những biển hiệu ông vẽ. Ví thế, tác phẩm của ông không chỉ đậm nét nghệ thuật mà còn thể hiện những quan điểm cá nhân. “Tôi muốn khách hàng nhận được không chỉ một tác phẩm nghệ thuật. Nó còn gửi gắm góc nhìn của riêng tôi khi kết hợp nghệ thuật vẽ minh họa và thơ phú với nét chữ bay bướm đặc trưng.”

**ĐEO TAY · ĐỂ BÀN · TREO TƯỜNG
THAY PIN · KÍNH · DÂY · VỎ...**

Fig.2 — Phong chữ Mỹ Nghệ nghiêng được phục dựng dựa theo những con chữ vẽ tay của ông Phương

Bộ chữ Mỹ Nghệ (Finesse) được phục dựng từ nét chữ của họa sĩ Phương trên chiếc xe đẩy của một thợ sửa đồng hồ. Đây không đơn thuần là một sự chuyển đổi trực tiếp từ nét chữ vẽ tay sang bộ chữ kỹ thuật số khi quá trình sáng tạo của nhóm thiết kế cũng vận dụng tư duy phỏng đoán và tự do nghệ thuật tương tự như cách tiếp cận nghệ thuật của họa sĩ Phương.

Với hào cảnh của họa sĩ Phương, việc trau dồi theo hướng áp dụng và phỏng đoán là điều dễ hiểu. Trên thực tế, phương pháp trên cũng được thực hành bởi nhiều họa sĩ xuất thân từ nhiều hướng đi khác nhau, từ thiết kế ấn phẩm cho tới vẽ biển hiệu. Thông thường, người nghệ nhân sẽ phải nghiên cứu kỹ về phong cách nghệ thuật hiện đại phương tây; từ đó họ thêm vào những biến tấu mới mẻ, thường là những chi tiết phỏng lại từ tác phẩm gốc, bộc lộ nhiều nét sáng tạo mang tinh thần Việt Nam.

Dấu khác biệt về thời đại và nguồn lực, quá trình sáng tạo của các họa sĩ vẽ biển hiệu và những người thiết kế chữ trẻ cũng có nét tương đồng. Khi bắt gặp những họa tích của ông Phương, Hoàng — một người chuyên thiết kế chữ, đã nung nấu ý tưởng phục dựng những nét chữ này. Khi hoàn tất những chữ có sẵn, anh vẽ thêm những chữ cái in hoa còn thiếu và một bộ chữ thường hoàn toàn mới (không có trong nguyên tác của ông Phương), để tạo ra một phỏng chữ Oblique (chữ nghiêng) đầy đủ. Với những tìm tòi khám phá của mình, Hoàng cũng đã tạo nên những biến thể mới đa dạng và độc đáo dựa trên “khung chữ” Oblique ban đầu, bao gồm Roman, Italic, Flair và Future.

Oblique 60pt

Regular 60pt

***phần phân nửa,* phần em phân nửa**

Italic 60pt

Flair 60pt

Future 60pt

Hai nửa trời thương nhỏ ngập hồn

Fig.3 — Minh họa các biến thể của bộ chữ Mỹ Nghệ

Trước khi buổi trò chuyện kết thúc, chúng tôi đã hỏi họa sĩ Phương rằng cuộc sống hiện đại có điều gì truyền cảm hứng cho ông không. Bộc bạch thẳng thắn, ông nói, “Nhìn khắp xung quanh, tôi không thấy bất cứ biển hiệu đương đại nào thực sự ấn tượng. Tôi gần như không thấy được niềm đam mê nghệ thuật nào trong những tấm biển này.” Ông tiếp tục, “Những mẫu chữ truyền cảm hứng đến phong cách của tôi ngày trước vẫn tiếp tục là nền tảng cho cách thức tôi thiết kế.”

Khi được hỏi về việc liệu tên tuổi của ông được nhắc đến nhiều hơn trong thời gian gần đây có phải vì ngày càng có nhiều người trẻ yêu thích phong cách “Sài Gòn hoài cổ,” ông Phương mỉm cười đáp: “Tôi luôn hành ơn công việc vẽ biển hiệu vì đã giúp tôi có thể nuôi sống bản thân và gia đình. Với tôi, nó không phải chỉ là một sở thích thời thượng. Nó là một vấn đề quan trọng liên quan tới việc bảo tồn một giá trị văn hóa độc đáo trong lịch sử Sài Gòn.”